

Czwartek, 23 października 2014 r.

P8_TA(2014)0039

Zamknięcie organizacji Memoriał w Rosji (nagroda im. Sacharowa w 2009 r.)**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 października 2014 r. w sprawie zamknięcia organizacji pozarządowej Memoriał (laureata Nagrody im. Sacharowa z 2009 r.) w Rosji (2014/2903(RSP))**

(2016/C 274/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze zalecenia i rezolucje w sprawie Rosji, zwłaszcza zalecenia dla Rady z dnia 23 października 2012 r. ⁽¹⁾ i z dnia 2 kwietnia 2014 r. ⁽²⁾ w sprawie ustanowienia wspólnych ograniczeń wizowych dla urzędników rządu rosyjskiego zamieszanych w sprawę Siergieja Magnickiego oraz rezolucję z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie rządów prawa w Rosji ⁽³⁾ i z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie Rosji: wyroki dla demonstrantów uczestniczących w wydarzeniach na Placu Bołotnym ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając fakt, że w 2009 r. Parlament Europejski przyznał Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli rosyjskiej organizacji pozarządowej Memoriał, walczącej m.in. o prawa więźniów politycznych w Rosji,
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 26 marca 2013 r. dotyczące sytuacji organizacji pozarządowych w Federacji Rosyjskiej,
 - uwzględniając konstytucję Rosji, w szczególności art. 118, który stanowi, że sprawiedliwość w Federacji Rosyjskiej sprawują wyłącznie sądy, oraz art. 120, stanowiący, że sędziowie są niezawisli i podlegają tylko konstytucji Federacji Rosyjskiej i prawu federalnemu,
 - uwzględniając dotyczące praw człowieka konsultacje między UE a Rosją, które przeprowadzono w dniu 28 listopada 2013 r.,
 - uwzględniając oświadczenie rzecznika praw człowieka Federacji Rosyjskiej Władimira Łukina z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie publicznych demonstracji w Moskwie oraz działań podjętych przez organy ścigania,
 - uwzględniając obowiązującą umowę o partnerstwie i współpracy ustanawiającą partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Federacją Rosyjską (UPIW), a także uwzględniając zawieszono negocjacje w sprawie nowej umowy między UE a Rosją,
 - uwzględniając „Partnerstwo na rzecz modernizacji” zainicjowane w 2010 r. w Rostowie nad Donem oraz fakt, że rosyjscy przywódcy zobowiązali się, iż zasady praworządności będą podstawą modernizacji Rosji,
 - uwzględniając deklarację ONZ w sprawie obrońców praw człowieka, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 9 grudnia 1998 r.,
 - uwzględniając art. 135 ust. 5 oraz art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Federacja Rosyjska jako pełnoprawny członek Rady Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz ONZ zobowiązała się przestrzegać zasad demokracji i praworządności oraz praw człowieka; mając na uwadze, że w ciągu ostatnich kilku miesięcy doszło w Rosji do serii poważnych naruszeń zasad praworządności i przyjęcia restrykcyjnych przepisów, w wyniku czego rosną obawy co do wypełniania przez Rosję jej zobowiązań międzynarodowych i krajowych; mając na uwadze, że Unia Europejska wielokrotnie oferowała dodatkową pomoc i wiedzę fachową, by wesprzeć Rosję w modernizowaniu i przestrzeganiu porządku konstytucyjnego i prawnego zgodnie ze standardami Rady Europy;

⁽¹⁾ Dz.U. C 68 E z 7.3.2014, s. 13.⁽²⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2014)0258.⁽³⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0284.⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2014)0253.

Czwartek, 23 października 2014 r.

- B. mając na uwadze, że stan poszanowania praw człowieka w Rosji pogorszył się w ostatnich latach, a rosyjskie władze przyjęły serię aktów prawnych zawierających niejednoznaczne przepisy wykorzystywane do dalszego ograniczania działań opozycji i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego oraz do utrudniania korzystania z wolności słowa i zgromadzeń;
- C. mając na uwadze, że w rosyjskiej ustawie o „obcych agentach”, przyjętej w lipcu 2012 r., nałożono na organizacje pozarządowe otrzymujące środki finansowe z zagranicy i prowadzące „działalność polityczną” wymóg złożenia wniosku o wpisanie na specjalną rządową listę obcych agentów, co oznacza, że organizacje te są odtąd poddane dodatkowej ścisłej kontroli ze strony rządu, a wszystkie ich publikacje, komunikaty prasowe i sprawozdania muszą być opatrzone informacją, że zostały opracowane przez obcego agenta; mając na uwadze, że ustawę nowelizowano w maju 2014 r., by ministerstwo sprawiedliwości mogło samo rejestrować takie organizacje pozarządowe jako „obcych agentów”;
- D. mając na uwadze, że wdrażaniu ustawy towarzyszyły takie drastyczne akcje, jak naloty policyjne, konfiskata mienia, grywny administracyjne i inne środki mające uniemożliwić działalność organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i zniechęcić je do dalszej pracy; mając na uwadze, że 13 czołowych grup obrońców praw człowieka wspólnie zaskarżyło ustawę o „obcych agentach” przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka; mając na uwadze, że ta skarga jest obecnie rozpatrywana;
- E. mając na uwadze, że według doniesień wielu rosyjskich i międzynarodowych organizacji obrońców praw człowieka niewspółmierne środki i agresywne działania sił bezpieczeństwa doprowadziły do wybuchu przemocy, a następnie do arbitralnego aresztowania demonstrantów; mając na uwadze, że przywódcy partii i ruchów opozycyjnych są szykanowani przez rosyjskie władze, a niektórzy spośród nich są przetrzymywani pod różnymi zarzutami;
- F. mając na uwadze, że szereg procesów i postępowań sądowych z minionych kilku lat budzi wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności instytucji sądowniczych Federacji Rosyjskiej; mając na uwadze, że procesy te należy postrzegać w szerszym kontekście narastających represji, prześladowań i łamania praw człowieka w Rosji, w tym politycznie umotywowanych aresztowań, uwięzień i procesów, by wymienić tylko najbardziej znane przypadki Siergieja Magnickiego, Michaiła Chodorkowskiego i Aleksieja Nawalnego;
- G. mając na uwadze, że rosyjskie władze rozszerzają prowadzone przez siebie programy masowego nadzoru; mając na uwadze, że programy te, w połączeniu z przepisami ograniczającymi swobodę działania organizacji pozarządowych, dają rosyjskim władzom niezwykle silne narzędzie monitorowania i tłumienia głosów opozycji;
- H. mając na uwadze, że Memoriał to rosyjska organizacja zajmująca się badaniami historycznymi i broniąca praw obywatelskich, działająca od 1987 r. na rzecz takich wartości, jak przestrzeganie zasad demokracji, praworządność i podstawowe prawa człowieka w praktyce politycznej i w życiu publicznym, założona z inicjatywy grupy dysydentów z czasów sowieckich, pod auspicjami laureata Pokojowej Nagrody Nobla Andrieja Sacharowa;
- I. mając na uwadze, że rosyjskie ministerstwo sprawiedliwości dąży do likwidacji Memoriału, ponieważ stowarzyszenie to skupia ponad 50 niezależnych podmiotów regionalnych z całego kraju w jednej organizacji parasolowej nieposiadającej siedziby głównej; mając na uwadze, że zgodnie z prawem federalnym daną organizację można zaliczyć do „krajowych” tylko wtedy, gdy jest ona reprezentowana w ponad połowie regionów Rosji przez formalnie zarejestrowane oddziały „regionalne”; mając na uwadze, że ministerstwo sprawiedliwości zarejestrowało Memoriał już w 1992 r.;
- J. mając na uwadze, że Memoriał — głosami swoich przywódców — zdecydowanie sprzeciwia się rosyjskiej agresji na Ukrainie i krytykuje tę agresję, apelując do prezydenta Władimira Putina, by położył jej kres;
- K. mając na uwadze, że w 2009 r. Parlament Europejski przyznał organizacji Memoriał Nagrodę im. Sacharowa;
- L. mając na uwadze, że w dniu 23 maja 2014 r. moskiewski sąd nakazał zarejestrowanie Ośrodka Praw Człowieka Memoriał jako obcego agenta w związku z jego „działalnością polityczną” w dziedzinie praw człowieka; mając na uwadze, że organizacja ta odmówiła zarejestrowania się pod tym niesprawiedliwym określeniem i zdecydowała, że rozwiąże swoją strukturę i będzie nadal działać mimo braku rejestracji w Federacji Rosyjskiej;

Czwartek, 23 października 2014 r.

- M. mając na uwadze, że w dniu 13 października 2014 r. rosyjskie ministerstwo sprawiedliwości wystąpiło do sądu o likwidację rosyjskiego stowarzyszenia Memoriał, któremu zarzuca — według doniesień — że ani główna organizacja, ani powiązane z nią stowarzyszenia nie zostały należycie zarejestrowane;
- N. mając na uwadze, że po tym, jak rosyjski sąd najwyższy w dniu 13 listopada 2014 r. wyda orzeczenie w sprawie wniosku ministerstwa sprawiedliwości, Memoriałowi grozić będzie rozwiązanie;
- O. mając na uwadze, że problemy Memoriału z rosyjską administracją mają długą historię, m.in. w lipcu 2014 r. organizacja została przez ministerstwo sprawiedliwości zaliczona do „obcych agentów”, była też zmuszona zamknąć swoje biuro w Czeczenii po tym, jak zamordowano obrończynię praw człowieka Natalię Estemirową, która badała sprawy uprowadzeń i zabójstw, a ponadto Memoriał był pierwszą organizacją, która otrzymała nakaz likwidacji, dotyczący ośrodka walki z dyskryminacją w Petersburgu (propagującego prawa rosyjskich Romów, imigrantów zarobkowych z Azji Środkowej i Kaukazu oraz etnicznych Tatarów mieszkających na Krymie), za niedopełnienie obowiązku rejestracji w charakterze „obcego agenta”;
- P. mając na uwadze, że na podstawie przyjętych w lutym 2014 r. kolejnych zmian do ustawy o informacji, technologiach informacyjnych i ochronie informacji zablokowano strony internetowe niezależnych serwisów internetowych online; mając na uwadze, że do tych stron internetowych należą: Grani.ru, Kasparov.ru, EJ.ru, a także blog działacza opozycyjnego Aleksieja Nawalnego na stronie stacji radiowej Echo Moskwy oraz Livejournal.com; mając na uwadze, że na niektórych obszarach uniemożliwiono nadawanie programu niezależnej opozycyjnej telewizji kablowej Dożd (Deszcz);
1. zdecydowanie potępia wniosek rosyjskiego ministerstwa sprawiedliwości do sądu najwyższego o zamknięcie niezależnej organizacji obrońców praw człowieka Memoriał i zapowiedzianą na 13 listopada 2014 r. rozprawę oraz apeluje do ministerstwa sprawiedliwości, by wycofało wniosek przed zaplanowaną datą rozprawy; podkreśla, że Memoriał odgrywa kluczową rolę w rozwoju wartości demokratycznych i wspieraniu praw człowieka w Rosji;
 2. apeluje do władz rosyjskich, by zaprzęstały szykanowania stowarzyszenia Memoriał, Ośrodka Praw Człowieka Memoriał, ich członków i wszystkich obrońców prawa człowieka w Federacji Rosyjskiej, w tym nękania z wykorzystaniem sądów, a także by zapewniły im możliwość prowadzenia ich zgodnej z prawem działalności w każdych okolicznościach i bez jakiegokolwiek ingerencji;
 3. zaznacza, że Michaił Fiedotow, przewodniczący rady ds. społeczeństwa obywatelskiego i praw człowieka przy prezydencie Federacji Rosyjskiej, stwierdził wyraźnie, że nie ma podstaw prawnych do zamknięcia Memoriału, a rozprawę sądu najwyższego należy przenieść na późniejszy termin, po planowanej na 19 listopada 2014 r. konferencji Memoriału, na której organizacja ma ogłosić wprowadzenie zmian w swojej strukturze organizacyjnej w celu dostosowania się do rosyjskich przepisów;
 4. uważa, że ustawa o „obcych agentach” stanowi naruszenie zobowiązań podjętych przez Rosję w Radzie Europy i OBWE; jest ponadto zdania, że definicja „działalności politycznej” prowadzonej przez organizacje pozarządowe otrzymujące wsparcie finansowe z zagranicy jest zbyt obszerna i w praktyce umożliwia rządowi kontrolowanie dowolnej zorganizowanej działalności związanej z życiem publicznym; dlatego też apeluje do Rosji o uchylenie przepisów zawierających przepisy niezgodne z międzynarodowymi i konstytucyjnymi zobowiązaniami Rosji w dziedzinie praw człowieka;
 5. wyraża szczególnie głębokie zaniepokojenie z powodu kolejnych, wprowadzonych w maju 2014 r. zmian do ustawy o „obcych agentach”, która pozwala obecnie ministrowi sprawiedliwości na dyskrecjonalne rejestrowanie danych grup jako „obcych agentów” bez ich zgody;
 6. zauważa, że po tej nowelizacji ustawy ministerstwo sprawiedliwości niezwłocznie zarejestrowało pierwszych 15 grup, a niektóre organizacje pozarządowe bezskutecznie walczą w sądach z władzami usiłującymi zmusić je do rejestracji;
 7. podkreśla, że te organizacje pozarządowe (Ośrodek Praw Człowieka Memoriał, Fundacja Werdykt Publiczny, AGORA i JURIX) są szczególnie dobrze znane z udzielania pomocy prawnej ofiarom politycznego manipulowania wymiarem sprawiedliwości, prześladowanym działaczom społeczeństwa obywatelskiego i pokojowym demonstrantom, działaczom broniącym praw osób LGBT i ofiarom aktów przemocy popełnianych przez policję, a przy tym odgrywają one kluczową rolę w rozwoju wartości demokratycznych i wspieraniu praw człowieka w Rosji;

Czwartek, 23 października 2014 r.

8. wzywa władze rosyjskie, by w każdych okolicznościach zapewniały przestrzeganie praw człowieka i podstawowych wolności zgodnie z Powszechną deklaracją praw człowieka oraz z ratyfikowanymi przez Federację Rosyjską międzynarodowymi i regionalnymi instrumentami dotyczącymi praw człowieka, a także by szanowały prawo wszystkich obywateli do korzystania z podstawowych wolności i powszechnych praw człowieka; wzywa władze rosyjskie, by wypełniały postanowienia deklaracji Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie działań Rady Europy na rzecz lepszej ochrony obrońców praw człowieka i wspierania ich działań;
 9. jest głęboko zaniepokojony faktem, że Rosja nie przestrzega międzynarodowych zobowiązań prawnych, które podjęła jako członek Rady Europy i OBWE, a także podstawowych praw człowieka i zasad praworządności zapisanych w Europejskiej konwencji praw człowieka oraz w Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych;
 10. wyraża głębokie zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją krytycznie nastawionych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w Rosji, zwłaszcza organizacji działających na rzecz praw człowieka i wolności demokratycznych oraz krytykujących politykę państwa; z całą mocą wzywa Rosję, by odwróciła obecną tendencję, zapewniła tym obywatelom i organizacjom możliwość prowadzenia bez przeszkód ich zgodnej z prawem działalności oraz wspierała udziału krytycznie nastawionego społeczeństwa obywatelskiego w życiu publicznym;
 11. podkreśla, że wolność zgromadzeń gwarantuje w Federacji Rosyjskiej art. 31 rosyjskiej konstytucji oraz Europejska konwencja praw człowieka, której Rosja jest sygnatariuszem, co zobowiązuje władze rosyjskie do jej przestrzegania; wzywa Federację Rosyjską do poszanowania zasad praworządności oraz wolności słowa i zgromadzeń;
 12. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), by zagwarantowały, że w rozmowach z rosyjskimi partnerami będą poruszane sprawy wszystkich osób prześladowanych z przyczyn politycznych, a przedstawiciele Rosji obecni na takich spotkaniach — formalnie wzywani do udzielenia odpowiedzi w każdej z tych spraw;
 13. wzywa przewodniczących Rady i Komisji oraz wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel, by nadal uważnie śledzili te sprawy, poruszali te kwestie w różnych formach i na różnych spotkaniach z przedstawicielami Rosji oraz składali Parlamentowi sprawozdania z rozmów z władzami rosyjskimi;
 14. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel, a także ESDZ do zagwarantowania, że Unia Europejska wykorzysta wszelkie możliwości dalszych kontaktów z rosyjskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i wspierania ich, w tym jeśli chodzi o organizacje propagujące wartości demokratyczne, prawa człowieka i zasady praworządności;
 15. apeluje do Komisji i ESDZ, by w związku ze zbliżającym się etapem programowania instrumentów finansowych UE zwiększyły pomoc finansową dla rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz by objęły instrumentem partnerstwa forum społeczeństwa obywatelskiego UE-Rosja w celu zapewnienia mu trwałego i wiarygodnego wsparcia długoterminowego;
 16. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej.
-